

# Referat

Sak: Norsk NBM referansegruppe

Møtedato/sted:  
01.04.2022/ Fysisk møte/Teams

Deltakere:  
Cato Larsen, Alexander Kellerer, Sindre Viberg,  
Jakob Boye Løland Ørbæk, Jan Olav Bjørkøy (for  
Øystein Bosdal Andreassen)

Statnett: Lars Olav Fosse, Eivind Lindeberg, Nina  
Wahl Gunderson, Sveinung Fossnes, Per Otto  
Garsjø, Cecilie Seem og Lill Sandvik

Fraværende: Arvid Bekjorden, Frode Baasland,  
Stian Henriksen, Kjerstin Dahl Viggen

Ansvarlig/adm. enhet:

Kopi til:  
Alle deltagere. Kopi legges på Statnett.no

Vår referanse:

Neste møte:  
Sender ut doodle med aktuelle datoer

Dato:  
16.06.2022

## Saksliste

#	Tid	Sak	Ansvarlig
1.	09:30 – 09:40	<b>Velkommen, agenda, referat fra sist møte</b> Forslag om å flytte møtene litt lenger unna de nordiske referansegruppemøtene. Dette støttes.	Lars Olav Fosse
2.	09:40 – 10:00	<b>Fallback-løsning for bud-innsending og aktivering</b> Se presentasjon for bakgrunn  Scenario 1: Aktør kan ikke motta aktiveringer Sveinung: Er SMS et alternativ når det er kritisk? Cato Larsen: Nei, den sikreste måten er telefon.  Er FiftyWeb et alternativ, ref. mockup, slide 6? Jakob Ørbæk: Ja, det ser bra ut så lenge vi får beskjed når vi veksler mellom automatikk og FiftyWeb.	Sveinung Fossnes

#	Tid	Sak	Ansvarlig
		<p>Sindre Viberg: Det nederste alternativet der det aktiveres per område uten flaskehals, er mest fleksibelt.</p> <p>Sveinung: Vi må også få ut informasjon om stasjonsgrupper som ikke kan brukes til regulering. Vi håper å få til dette i FiftyWeb, men i starten må vi ta det per telefon. Vi vil også prøve å bruke slik manuell regulering som base load slik at det ikke blir så mye manuell aktivering og reaktivering.</p> <p>Eivind: Dersom vi skal aktivere manuelt, vil dere da følger intern budliste?</p> <p>Jakob: Det kommer an på. Dersom alt er nede, vil operatøren gjøre så godt vedkommende kan, men dersom det bare er kommunikasjonen med Statnett som er problemet, kan det tenkes at vi bruker en intern budvelger.</p> <p>Sveinung: Hvor lett er det å gå tilbake til egen budliste etter en rollback tilbake til full automatisk prosess?</p> <p>Cato: Når alt er på plass, bør vi kunne gå tilbake til automatikken.</p> <p>Jakob: Kan være OK at heartbeaten har gått et par kvarter.</p> <p>Sveinung: Er den spesialregulering mockupen OK (slide 7)?</p> <p>Jakob: Ja, men vil den være der hele tiden?</p> <p>Eivind: Det hadde vi ikke tenkt. Husk at da vil den vise hvert kvarter. Det blir kanskje mest støy?</p> <p>Sveinung: Jeg oppfatter at dere ønsker så lite forandringer i volum når vi kjører dette manuelt.</p> <p>Acknowledge (ACK) knapp: Dvs at vi aktiverer per telefon, og så bekreftes det via en ACK -knapp. Vi vil altså ikke bekrefte per telefon, men be operatøren sjekke FiftyWeb. Dette er en ide vi vurderer.</p> <p>Dette er OK.</p> <p>Jakob: Dersom vi får et varsel i FiftyWeb når det er endringer (pling, blink), bør det være OK dersom vi først har blitt gjort oppmerksom på at vi må følge med i FiftyWeb.</p> <p>Jan Olav Bjørkhaug: Viktig at vi får den beskjed per telefon om å følge med i FiftyWeb, og at volumene er stabile.</p> <p>Cato: Hvordan vil dere sette RK-prisen i disse tilfellene?</p> <p>Eivind: En mulighet er at vi velger bud i vår backend selv om dere kanskje aktiverer andre bud, og at dette blir grunnlaget for RK-prisen.</p> <p>Jakob: Er også viktig at man ikke gis insentiver til å falle ut, dersom man får god pris.</p> <p>Scenario 2:</p>	

#	Tid	Sak	Ansvarlig
		<p>I dette scenarioet vil vi ha gamle bud, men etter hvert vil budene ikke bli korrekte.</p> <p>Sveinung: I en slik situasjon er systemdriften viktigst for Statnett.</p> <p>Jakob: Det kommer an på når på døgnet det er, og hvor mange aktiveringer det er.</p> <p>Sveinung: Når på døgnet er det utfordrende?</p> <p>Jakob: Særlig perioder på døgnet der vakta har andre ting som må gjøres.</p> <p>Eivind: Har dere backup-vakter?</p> <p>Jakob: Ikke standby.</p> <p>Cato: Det finnes beredskap</p> <p>Sindre: Ja, vi har ringelister som benyttes f. eks. ved sykdom, så det vil være mulig å sette inn ekstra folk.</p> <p>Jakob: Viktig å få informasjon om hvor lenge man forventer at ECP er nede.</p> <p>Cato: Dersom vi kan sende oppdaterte bud, vil det være annerledes, men forstår at her gjelder det begge retninger.</p> <p>Sveinung: Vil det fungere at vi ber om aktivering basert kun på telefon?</p> <p>Jakob: Ser ikke så mange alternativer dersom alt er nede.</p> <p>Budinnsending:</p> <p>Scenario 3: Aktør kan ikke oppdatere bud</p> <p>Cato: Dersom vi er nede, bør ikke vi handle intradag?</p> <p>Sindre: Kan du ikke alternativt slette budene i RK-markedet?</p> <p>Sveinung: Og det ønsker ikke vi...</p> <p>Sindre: Vi er med av kommersielle hensyn, og dersom vi kan handle intradag vil vi gjøre det.</p> <p>Jakob: I nær framtid er det ikke noe problem dersom vi kan legge inn XML-filer i FiftyWeb.</p> <p>Sveinung: Vi forholder oss til de budene vi har. Dersom vi får beskjed om at budene er helt utdatert, kan vi gå inn manuelt å slette dem.</p> <p>Cato: Dersom vi får lastet opp XML fil via FiftyWeb, så kan dere aktivere direkte i SCADA dersom dette er mulig.</p> <p>Jakob: Enig i det, men for mange varianter blir krevende for operatøren.</p> <p>Sveinung: Er det et behov for å laste ned XML-bud fra FiftyWeb?</p> <p>Jakob: Det kan være et behov for å finne ut om riktige bud ligger inne, f. eks dersom man ikke har mottatt ACK.</p> <p>Scenario 4: Budoppdatering utilgjengelig</p> <p>Sveinung: I det scenariet vil vi ønske at vi beholder budene så lenge som mulig. Ref. tidligere innspill fra Glitre, så kan vi ikke akseptere at store aktører sletter alle budene. Hvordan løser vi dette (og unngår fos §12.4)?</p>	

#	Tid	Sak	Ansvarlig
		<p>Jakob: Når vi går over til mer automatikk, mindre bud og tettere gate closure, så vil dette bli mer krevende. Det avhenger mao mye på hvordan budmatrisen ser ut om fem år. Og hva hjelper det å ha 1000 bud på 1 MW? Dere kan ikke håndtere det manuelt?</p>	
3.	10:00 – 10:20	<p><b>Eksklusive budgrupper</b> Ønsker å prioritere litt slik at vi kommer i havn. Budattributtene kommer stort sett fra MARI pluss noen nasjonale. Er det OK at eksklusive budgrupper ikke er med fra dag 1? Jakob: Det er OK fra oss. Cato: Er heller ikke det vi prioriterer fra starten av. Jan: Det gjelder også oss i Agder.</p> <p>Eivind gjennomgikk deretter alle budattributtene i mFRR EAM / MARI.</p>	Eivind Lindeberg
4.	10:20 – 10:35	<p><b>Mulighet for testkjøring, AOF</b> Tolker forespørselen fra sist møte som en mulighet til å få en følelse av hvordan AOFen fungerer.</p> <p>Tidsserier fra shadow operation vil kunne gi litt innsikt.</p> <p>Ende-til-ende test kan være en øvelse vi velger å gjennomføre (slide 17). Dette er tenkt i april/mai 2023, dvs. etter transisjonsfasen. Det er i det norsk-svenske samarbeidet muligheten om en slik ende-til-ende test har vært diskutert, drevet fram av Statnett.</p> <p>Jakob: Dette er i hvert fall veldig nyttig. Det er vanskeligere å si hvor lenge en slik test kan pågå. Er avhengig av når vi er klare. I starten vil vi ikke ha lagt på så mange budattributter. Vi vil legge på flere etter hvert.</p>	
5.	10:35 – 10:50	<p><b>Aktørenes erfaring med testing (runde rundt bordet)</b> Jakob: Har snakket med vedkommende som var mest involvert i testing av nye formater. Responstiden var veldig lav på å få hjelp fra Statnett.</p> <p>Cato: Vår systemleverandør har testet, og har inntrykk av de er godt i rute. De har kunder som er på MARI plattformen i Europa. For vår del har vi ikke startet, men vi har forberedt litt. Over sommeren er planen å koble oss på testmiljøet.</p> <p>Sindre: Glitre har ikke testet noe, men har hatt dialog med Nina (Wahl Gunderson). Vi tenkte å fortsette å sende inn bud via FiftyWeb. Vi har hatt møte med Volue for å se hva de tilbyr, men venter også på fusjonsbeslutningen med Agder.</p> <p>Nina: Det er ca. 10 aktører som har fått bruker, men hvor mange som er aktivt inne, vet jeg ikke.</p>	

#	Tid	Sak	Ansvarlig
		<p>Jan: Vi i Agder har ikke begynt å teste, men vi har startet samarbeidet med vår systemleverandør for å gjøre oss klare. Vi er pilotkunde for Brady, og vil være klare til å sende inn nye budformat i november. Vi bør også være klare til ende til ende testingen.</p> <p>Nina: Tror det er meningen at man først skal over til nye formater på aktivering. Statnett og Agder følger opp dette.</p> <p>Dersom man må dele opp transisjonen, må man først ta overgang på aktiveringsmeldingen.</p>	
6.	10:50 – 11:00	<b>Pause</b>	
7.	11:00 – 11:20	<p><b>Makspris, mFRR</b> Se presentasjon.</p> <p>Cato: Ikke noen sterke meninger, men er vel en harmonisering som må til. Sindre: Er pristaket en begrensning i dag? Cecilie: Vi har nådd taket en gang. Det er kun Finland som har hatt priser i nærheten av dagens makspris tidligere. I og med at man treffer makspris, er det sannsynlig at man kan treffe den igjen og dermed påvirke prisdannelsen. Det er ikke en administrativ pris, men RK-markedet ble faktisk klarert på prisgrensen. Det er ikke lov til å by høyt bare for å løfte prisen.</p> <p>Det er en virkelighet som kommer at disse prisgrensene går opp.</p>	Cecilie Seem
8.	11:20 – 11:40	<p><b>Midlertidig dispensasjon fra tilknytning til MARI og PICASSO, status for søknad</b> Se presentasjon</p>	Lars Olav Fosse
9.	11:40 – 12:30	Lunsj	
10.	12:30 – 12:50	<p><b>Status, overgang til 15 min MTU i energimarkedene</b> Se presentasjon</p>	Lars Olav Fosse
11.	12:50 – 13:00	<p><b>ID kontinuerlig internt i budområdene og hvorfor vi er skeptiske</b> Se presentasjon Så lenge det kun åpnes for å handle internt i budområdene og forbrukssiden ikke har noe insentiv til å handle per kvarter, er det trolig ikke noe stort potensial i intradaghandel per kvarter. Fasen der dette er mulig i de andre nordiske landene og ikke i Norge er minst ti måneder, så det er ikke en ubetydelig overgangsperiode.</p>	Lars Olav Fosse
12.	13:00 – 13:45	<p><b>Utvikling av ubalansepris - problemstillinger og involvering av bransjen fremover</b> Se presentasjon</p>	Cecilie Seem

#	Tid	Sak	Ansvarlig
		<p>Neste møte om dette nordisk er i månedsskiftet august/september. Da vil også mer av underlaget være klart.</p> <p>Noen land er opptatt av at aktører ikke skal se prisen fra andre budområder dersom man i eget budområde ikke har aktivering i dominerende retning. Det kan gi utslag i ACE ved at aktørene reagerer ved å øke ubalansen for få gunstig pris fra andre budområder.</p> <p>Bli "satisfied demand" publisert av MARI? Vil anta at det blir det. Sjekkes. [Det vil bli publisert].</p> <p>Vi vil jobbe mye med ubalanseprisingstematikken i høst, og dermed er det aktuelt som tema også på referansegruppemøtet da.</p> <p>Cato: Driftsforstyrrelsesreserve (DFR) vil innføres før MARI? Cecilie: Ja, og vi må ta hensyn til dette i ubalanseprisen, evt. også før vi knytter oss til MARI.</p> <p>I dag er det kobling mellom ubalansepris og day-ahead, men i Tyskland er det kobling mot intradag. Lignende kobling mot direkte aktiveringspris (evt. andre aktiveringspriser) er kanskje en mulighet som vil modifisere det ene eksemplet vist i møtet.</p>	

### Aksjonspunkter

#	Aksjon	Hvem	Når
1.	Kalle inn til nytt møte i månedsskiftet september/oktober	Lars	asap
2.	Sjekk om MARI publiserer "satisfied demand"	Lars	asap, utført
3.	Sjekke rekkefølgen på testing og avklare med Agder Energi	Nina	asap